Jiří Dušek

GRADA®

ÚČETNÍ UZÁVĚRKA A ZÁVĚRKA *v přehledech*

snadno a rychle

181 názorných přehledů a 15 příloh

kategorie účetních jednotek včetně jejich změn

uzávěrkové operace

metoda průkazné účetní inventury pro každého

oceňování zásob vlastní výroby

co je pentální, kreativní a mentální účetnictví

ustanovení trestního zákoníku týkající se účetních

GRADA®

Jiří Dušek

ÚČETNÍ UZÁVĚRKA A ZÁVĚRKA

v přehledech

snadno a rychle

GRADA Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude ***trestně stíháno****.*

Edice Účetnictví a daně

Ing. Jiří Dušek
Účetní uzávěrka a závěrka v přehledech
snadno a rychle

Vydala GRADA Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
tel.: 234 264 401, fax 234 264 400
www.grada.cz
jako svou 6810. publikaci

Realizace obálky Vojtěch Kočí
Odborná redaktorka Ing. Michaela Průšová
Počet stran 224
Osmé vydání, Praha 2005, 2006, 2007, 2008, 2010, 2011, 2014, 2018
Vytiskla Tiskárna v Ráji, s.r.o., Pardubice

© GRADA Publishing, a.s., 2018

ISBN 978-80-271-0808-4 (PDF)
ISBN 978-80-271-0867-1 (print)

Obsah

Seznam přehledů 6
Úvod 10
Přehledy 11
Průkazná účetní inventura 191
Příloha č. 1 – Hlavní kniha 194
Příloha č. 2 – Doložení zůstatků účtů – ukázky 195
Příloha č. 3 – Obsah pořadače Uzávěrka 196
Příloha č. 4 – Prohlášení k uzávěrce 197
Příloha č. 5 – Protokol o likvidaci zásob 198
Příloha č. 6 – Finanční majetek – účtování a oceňování v roce 2017 199
Příloha č. 7 – Účtový rozvrh pro podnikatele 201
Příloha č. 8 – Výplata podílů na zisku 209
Příloha č. 9 – Příklady pentálního účetnictví 210
Příloha č. 10 – Co je součástí ocenění DNM A DHM a technického zhodnocení 211
Příloha č- 11 – Trestní zákoník a počítačové systémy 213
Příloha č. 12 – Výpočet odložené daně 214
Příloha č. 13 – Seznam interpretací NÚR 216
Příloha č. 14 – Povinnosti dle KATEGORIE účetní jednotky 217
Příloha č. 14 – Desatero dobré účetní 219

Seznam přehledů

UZÁVĚRKA

1. Základní zákonné normy 11
2. Kategorie účetních jednotek (§ 1b) 12
3. Změna kategorie účetní jednotky (§ 1e/2) 13
4. Jednoduché účetnictví 14
5. VÚJ (§ 1/3 ZoÚ) 15
6. Subjekty veřejného zájmu (§ 1a ZoÚ) 16
7. Posouzení účetního případu 17
8. Skutečnost má přednost 18
9. Uzávěrka 19
10. Účtování na konci roku 20
11. Účetní knihy 21
12. Otevírání a zavírání účetních knih (§ 17) 22
13. Hospodářský rok 23
14. Účtový rozvrh 24
15. Účetní vnitrosměrnice 25
16. Účetní transakce 26
17. Podrozvahové účty 27
18. Vnitropodnikové účetnictví 28
19. Opravy v účetnictví 29
20. Účetní opravy uzavřených minulých období 30
21. Krátkodobost – dlouhodobost (§ 19/8) 31
22. Výsledek hospodaření 32
23. Účetní doklady 33
24. Účetní záznam 34
25. Den uskutečnění účetního případu 35
26. Podpis aneb Podpisový záznam 36
27. Řádně vedené účetnictví 37
28. Stránka pro šéfy, kteří nerozumí účetnictví 38
29. Aktuální účetnictví 39
30. Neefektivní účetnictví 40
31. Doklady nákladů a výnosů 41
32. Několik praktických rad k dokladům 42
33. Co se zapomíná zaúčtovat 43
34. Některé účty, na které se zapomíná 44
35. Musím zaúčtovat každý doklad? 45
36. Tisk sestav 46

CIZINA

37. Doklady v cizím jazyce 47
38. Přepočet na českou měnu 48
39. Majetek, závazky, opravné a dohadné položky v cizí měně 49
40. Převod účetní závěrky z jiné měny na Kč 50
41. Tuzemské plnění v cizí měně 51
42. Kurzy (§ 24) 52
43. Účtování kurzových rozdílů 53

ZÁVĚRKA

44. Závěrka 54
45. Vlastnosti závěrky 55
46. Druhy účetních závěrek § 6/4 56
47. Konsolidace 57
48. Události po rozvahovém dni (§ 19/5, 6) 58
49. Schválení účetní závěrky 59
50. Co se ukládá do sbírky listin 60
51. Zveřejnění závěrky 61
52. Závěrka v elektronické formě (vyhláška č. 562/2006 Sb.) 62
53. Poslední účetní zápisy 63
54. Závěrkové účtování 64
55. Návrh na rozdělení zisku nebo vypořádání ztráty 65
56. Výplaty podílů a záloh na zisku 66
57. Archivace 67
58. Výkazy – výjimka minulé období 68
59. Minulé období ve výkazech při změně metody 68
60. Změny účetních metod 69
61. Oprava chyb, změna odhadu, změna metod 70
62. Přehled o peněžních tocích 71
63. Příloha 72
64. Výroční zpráva (§ 21) 73
65. Nefinanční informace 74

ÚČETNÍ ZÁSADY

66. Právo na informace 75
67. Účetní zásady 76
68. Zásada opatrnosti 77
69. Opravné položky (ČÚS č. 005) 78
70. Daňové opravné položky pohledávek 79
71. Výše daňových opravných položek pohledávek 80
72. Vyřazení pohledávky do 30 000 Kč 81
73. Daňově výhodné vyřazení pohledávky 82
74. Učetní rezervy (§ 26/3) 83
75. Rezervy na opravy 84

ÚČETNÍ METODY

76. Účetní metody 85
77. Přehled účetních metod (vyhl. č. 500/2002 Sb.) 86
78. Významnost informace 87
79. Časové rozlišení – hlediska 88
80. Jak časové rozlišení? 89
81. Časové rozlišení pachtovného 90
82. Vzájemné zúčtování 91
83. Odložená daň (§ 59 vyhl. č. 500/2002 Sb.) 92

OCEŇOVÁNÍ

84. Oceňování v průběhu roku 93
85. Ocenění za 1 Kč (§ 25/1/k ZoÚ) 94
86. Ocenění reálnou hodnotou (§ 27/3) 95
87. Ocenění ekvivalencí (§ 27/6) 96
88. Cena obvyklá (např. § 23/7 ZDP) 97

MAJETEK

89. Zařazení majetku 98
90. Předčasné užívání, zkušební provoz 99
91. Odpisování 100
92. Zbytková hodnota majetku 101
93. Měsíc zahájení odpisování 102
94. Oprava odpisování z minulých let 103
95. Co se neodpisuje (účetně, daňově) 104
96. Co není nehmotným majetkem 105
97. Zvířata 106
98. Zásoby – způsob A, B 107
99. Zásoby – způsob C a evidence, kontrola korunou 108
100. Ocenění zásob 109
101. Zásoby vytvořené vlastní činností 110
102. Kalkulace 111
103. Nekalkulovatelné náklady 112
104. Kompletní pohled na firmu 113
105. Snížení hodnoty zásob 114
106. Likvidace nepotřebných zásob daňově (§ 24/2/zg) od 1. 1. 2008 115
107. Vedlejší pořizovací náklady zásob 116
108. Nedokončená výroba (NV) 117
109. Komisní prodej zboží 118
110. Jak majetek do nákladů 119
111. Drobný majetek 120

DAŇOVÉ SOUVISLOSTI

112. Zmařené investice 121
113. Úroky 122
114. Oprava – versus TZ 123
115. Technické zhodnocení v účetnictví 124
116. Škoda 125
117. Pojistná událost (na konci roku) 126
118. Škoda – plnění od pojišťovny – účtování 127

INVENTURY

119. Inventury 128
120. Inventarizační rozdíly (ČÚS č. 007) 129
121. Účtování o inventarizačních rozdílech (ČÚS č. 007) 130
122. Inventurní soupisy § 30/7 131
123. Kompenzace při inventarizaci zásob 132
124. Fyzická inventarizace – etapy 133
125. Přirozené úbytky zásob (manko do normy) 134
126. Čím vznikají přirozené úbytky 135
127. Uznávací (konfirmační) dopisy 136
128. Přirážka – Marže – Rabat 137
129. Uzávěrka DPH 138
130. Faktury s DPH po 25. lednu 139
131. Odsouhlasení mezd 140
132. Účetní inventura (= čistka účtů) 141
133. Základní účetní inventarizační zásada 142

RŮZNÉ

134. Postup účetní inventury 143
135. Kontrola hlavní knihy 144
136. Haléřové rozdíly 145
137. Opravy „haléřových“ zůstatků (Pomůcka, jak provádět opravy haléřových zůstatků) 146
138. Nedohledané rozdíly (= kostlivci) 147
139. Promlčecí lhůta 148
140. Závazky (dluhy) 149
141. Vyřazení pohledávek z účetnictví 150
142. Pokladna 151
143. Omezení plateb v hotovosti (zákon č. 254/2004 Sb.) 152
144. EET a účetnictví 153
145. Dobropisy 154
146. Penalizační faktury z obchodování 155
147. Zápočty 156
148. Směna 157
149. Směna – účtování 158
150. Zálohy 159
151. Přefakturace nákladů 160
152. Účtování stravenek 161
153. Dotace 162
154. Preferenční limity (kvóty) 163
155. Právo stavby 164
155. Svěřenecký fond 165

AUDIT

156. Deriváty (ČÚS č. 110) 166
157. Druhy a trhy derivátů (= finanční hazard) 167
158. Audit 168
159. Auditor 169
160. Zpráva o auditu 170
161. Další povinnosti auditora 170
162. Auditor versus Podnikatel 171
163. Nezávislost auditorů (ZoA § 14) 172
164. Interní audit 173

SANKCE

165. Sankce za účetnictví (§ 37) 174
166. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. 175
167. Odpovědnost zaměstnance za škodu 176
168. Zákaz konkurence 177
169. Chyba nebo podvod 178
170. Typy úmyslné nesprávnosti 179

OSTATNÍ

171. Legalizace výnosů z trestné činnosti 180
172. EDP – elektronická kontrola dat 181
173. Povinnost sám vyhlásit úpadek (insolvenční zákon č. 182/2006 Sb.) 182
174. Přeměny (fúze) 183
175. IFRS 184
176. Environmentální účetnictví 185
177. Kreativní účetnictví 186
178. Forenzní audit 187
179. Mentální účetnictví 188
180. Pentální účetnictví 189
181. Luca Pacioli 190

ÚVOD

Publikace je další z ediční řady „Zákony v přehledech“.

Účetní uzávěrka představuje v životě firmy významné období. Proto její správné zpracování je konečnou vizitkou kvality práce každé účetní.

Cílem této publikace je upozornit na co největší okruh problémů, které se mohou při uzávěrce vyskytnout.

Publikace dále podává ten nejjednodušší návod na účetní inventuru s principem doložení zůstatků účtů. A právě tento návod je schopna zvládnout účetní na jakémkoliv stupni účetních vědomostí. Ovšem výsledek této jednoduché metody je stěžejním východiskem ke správnosti účetnictví. Jedná se o návod nejen jak co dělat, jak to udělat, ale i proč to takto udělat a ne jinak.

Určitě by bylo velkou pomocí studentům účetnictví, kdyby se o této metodě dozvěděli již na škole a s touto jednoduchou metodou přišli do „účetního“ života.

Je zde ve stručnosti uveden i popis pentálního účetnictví včetně příkladů. Skutečností je, že tomuto objevu ještě akademická obec – až na dvě výjimky – nevěnovala pozornost. Můžeme si položit otázku, Proč tomu tak je? Jednu z odpovědí možná můžeme najít v publikaci Síla jednoduchosti, jejímž autorem je světoznámý filozof Edward De Bono.

Oproti předešlému vydání přibylo 20 nových přehledů a 1 příloha.

Autor děkuje ing. B. Holečkovi za poskytnutí přílohy o finančním majetku a o odložené dani.

V publikaci jsou z důvodu větší přehlednosti v příkladech uváděny syntetické účty třímístné, nikoliv jen závazné skupiny účtů.

O významu a důležitosti účetnictví svědčí i to, že každý z nás je veden v nějakém účetnictví od početí až do skonání, a to vždy v několika zároveň (zdravotní pojišťovna, sociální správa, zaměstnavatel, OSVČ, finanční úřad, pracovní úřad, hospic, pohřební služba). Aniž si to uvědomujeme. A platí, že vše na světě lze zaúčtovat.

Své připomínky, náměty či vlastní zkušenosti můžete posílat na adresu autora, e-mail: dusek.jiri@tiscali.cz

Seznam publikací autora:

Chyby a kontroly v účetnictví	3. vydání, 1999
Vyhněte se chybám v účetnictví	1. vydání, 2014
Daně z příjmů – přehledy, daňové a účetní tabulky	12. vydání, 2017
DPH v přehledech	15. vydání, 2018
Převod daňové evidence na vedení účetnictví	6. vydání, 2008
Daňová evidence podnikatelů (hlavní autor J. Sedláček)	15. vydání, 2018 (od 10. vydání)
Elektronická evidence tržeb v přehledech	2. vydání, 2017
Pentální účetnictví (více na www.pentalni-ucetnictvi.cz)	1. vydání, 2009

autor

Základní zákonné normy

Základní literatura každé účetní (v platném znění pro aktuální i následující rok):

- Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. ..... (ZoÚ)
- Vyhláška č. 500/2002 Sb. (novela vyhlášky č. 441/2017 Sb.)
- České účetní standardy č. 001 až 023, 108, 110, 111..... (ČÚS)

  (Vydávají se za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami a pro zajištění vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek. Vybrané účetní jednotky postupují podle standardů povinně.)
- Vnitrosměrnice účetní jednotky

Ostatní:

- Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. ..... (NOZ)
- Zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb. ..... (ZOK)
- Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb..... (ZDP)
- Zákon o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů č. 593/1992 Sb. ..... (ZoR)
- Zákon o DPH č. 235/2004 Sb. ..... (DPH)
- Daňový řád č. 280/2009 Sb. ..... (DŘ)
- Rejstříkový zákon č. 304/2013 Sb. .....(RZ)
- Zákon o auditorech č. 93/2009 Sb. ..... (ZoA)
- Mezinárodní auditorské standardy ..... (ISA)
- Pokyny MF (např. D-22)
- Národní účetní rada (www.nur.cz) – interpretace I–1 až I–36 (do roku 2017) – Příloha č. 13
- Informace MF ČR (www.mfcr.cz) – Česká daňová správa – v oddíle Daně a cla – Účetnictví
- Zápisy z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR s MF ČR (www.mfcr.cz)

Kategorie účetních jednotek (§ 1b)

- Zařazení do kategorie je určeno překročením alespoň **2** ze tří hodnot
  - Toto ještě samo o sobě nic neznamená!
  - Až dvě předešlá období (od 2016) určí kategorii účetní jednotky – viz další přehled

Kategorie	**MIKRO**	**MALÁ**	**STŘEDNÍ**	**VELKÁ**
Aktiva (netto)	≤ 9 mil.	≤ 100 mil.	≤ 500 mil.	> 500 mil.
Čistý obrat (suma třída 6.)	≤ 18 mil.	≤ 200 mil.	≤ 1 000 mil.	> 1 000 mil.
Průměrný počet zaměstnanců (dle ČSÚ)	≤ 10	≤ 50	≤ 250	> 250
VELKOU jsou vždy (§ 1b/5): a) subjekt veřejného zájmu § 1a (emitenti investičních cenných papírů, banky, pojišťovny,…..) b) vybraná účetní jednotka § 1/3 (obce, příspěvkové organizace,….)				Vždy

Roční úhrn čistého obratu (§ 1d/2): výše výnosů snížená o prodejní slevy (ty jsou ve tř. 6 na MD+) pokud úč. období netrvá celý rok (přepočet na roční obrat): obrat dělen počtem měsíců * 12

Kategorie nové začínající účetní jednotky (§ 1e/1): podle takové kategorie, kde lze důvodně předpokládat, že splní tyto podmínky k rozvahovému dni prvního účetního období

Změna kategorie účetní jednotky (§ 1e/2)

- Až dvě předešlá období určí případnou změnu kategorie účetní jednotky
  Důvod: Aby roční „výkyvy“ v hodnotách neměly vliv na kategorizaci účetní jednotky.
- Při změně kategorie mikro účetní jednotky nutné řešit ocenění reálnou hodnotou (§ 61c).

Kategorie	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Kategorie k 31. 12. 2015	Kat. 2015	Je jako výchozí kat. pro rok 2016 a 2017 (Přechodné ustanovení Čl.II/4.) Sdělení MF z 25. 11. 2015 k auditu: aktiva netto a obrat bez 61x a 62x.		
Kategorie k 1. 1.	X	Kat. 2015	Kat. 2015	**???**
Kategorie roku k 31. 12.		**Kat. 2016**	**Kat. 2017**	**Kat. 2018**
Kategorie pro účetnictví k 1. 1. 2018 (???) Ve dvou po sobě následujících obdobích překročí nebo přestane překračovat 2 hodnoty		0–1 hodnota	0–1 hodnota	Kat. 2015
		0–1 hodnota	2–3 hodnoty	Kat. 2015
		2–3 hodnoty	0–1 hodnota	Kat. 2015
		2–3 hodnoty	2–3 hodnoty (jiné kateg.)	Kat. 2015 či dle 16 či 17 ?
		2–3 hodnoty	2–3 hodnoty	**dle 16–17**

Jednoduché účetnictví

- JÚ mohou vést účetní jednotky:
  - tuzemské i zahraniční právnické osoby (§ 2/a,b)
    které jsou současně (§ 1f/d):
    1. Spolkem a pobočným spolkem
    2. Odborovou organizací,…
    3. Organizací zaměstnavatelů,…
    4. Církví a náboženskou společností,…..
    5. Honebním společenstvem
  - nesmí být plátcem DPH
  - celkové příjmy za poslední účetní období ≤ 3 000 000 Kč
  - hodnota majetku je ≤ 3 000 000 Kč
- Vedou se tyto účetní knihy (§ 13b):
  a) Peněžní deník (příjmy a výdaje skutečně přijaté či zaplacené v účetním období)
  b) Kniha pohledávek a kniha závazků
  c) Pomocné knihy o ostatních složkách majetku
- Sestavují nejpozději do 6 měsíců po skončení účetního období:
  a) Přehled o majetku a závazcích
  b) Přehled o příjmech a výdajích
- Prováděcí předpis k JÚ vyhláška č. 325/2015 Sb.

VÚJ (§ 1/3 ZoÚ)

- VÚJ = vybrané účetní jednotky (účinnost od 1. 1. 2010):
  - organizační složky státu
  - státní fondy podle rozpočtových pravidel
  - územní samosprávné celky
  - dobrovolné svazky obcí
  - regionální rady regionů soudržnosti
  - příspěvkové organizace
  - zdravotní pojišťovny
- Pro VÚJ platí některé odlišnosti oproti ostatním účetním jednotkám:
  - zajišťují účetní záznamy pro potřeby státu – co, jak, kdy a kam posílat (§ 1/3, § 4/8/m, o)
  - mají závazný vzor částí účetní závěrky dle zvláštní vyhlášky (§ 4/8/q)
  - v příloze uvádějí povinně stav podrozvahových účtů (§ 7/5)
  - určena účetní významnost informace u majetku nehmotného 60 000 Kč a u hmotného 40 000 Kč (§ 19/7)
  - souhrnné obraty MD a DAL účtů v hlavní knize denně (§ 13/2/b)
  - reálnou hodnotou oceňují majetek určený k prodeji s výjimkou zásob (§ 27/1/h)
  - inventarizují dle zvláštní vyhlášky o inventarizaci č. 270/2010 Sb. (§ 29/4)
  - vždy povinně dodržují účetní standardy (§ 36/1)
  - pokud závěrku schvaluje jiná účetní jednotka (např. zřizovatel), je VUJ povinna zajistit součinnost (§ 6/6)

Poznámka:
- Mějte na paměti, že výše uvedené povinnosti se týkají VÚJ, nikoliv podnikatelů. Proto až někde uvidíte např. novou povinnou vyhlášku pro inventarizaci, tak se vždy zajímejte, koho se týká.
- Toto nejsou vybrané účetní jednotky finančním úřadem ke kontrole.

Subjekty veřejného zájmu (§ 1a ZoÚ)

- Jsou to tyto účetní jednotky:
  a) Účetní jednotky uvedené v § 19a/1:
     – je obchodní společností
     – a je emitentem investičních cenných papírů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu
  b) banky
  c) pojišťovny
  d) penzijní společnosti
  e) zdravotní pojišťovny
- Za velkou účetní jednotku se vždy považuje subjekt veřejného zájmu (§ 1b/5/a)
- Povinnost mít závěrku ověřenou auditorem (§ 20/1/a)
- Malá skupina účetních jednotek má povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku, kdy je některá účetní jednotka ve skupině subjektem veřejného zájmu (§ 22a/1).
- Povinnost zprávy o platbách (§ 32a/1)
- Tyto účetní jednotky mají v určitém případě povinnost uvádět nefinanční informace (§ 32f).

Posouzení účetního případu

Posouzení účetního případu z různých pohledů (ve stejný čas, protože kazdá informace má svůj vývoj)

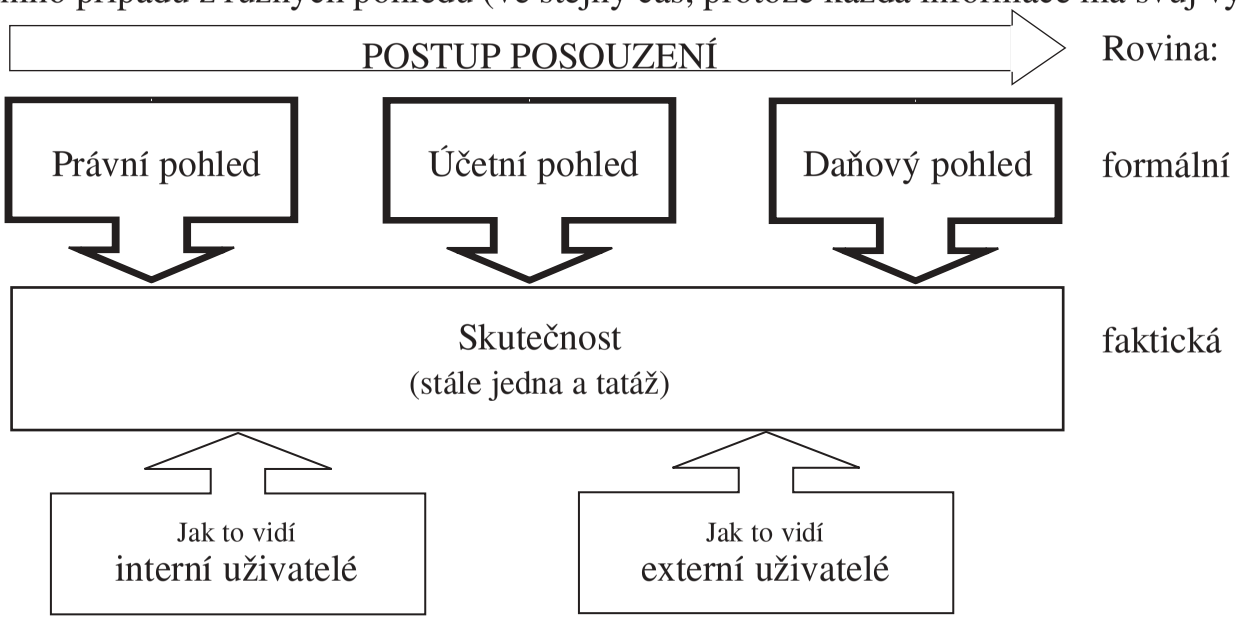

Vždy rozumně zvážit důležitost problému i podle toho

O JAK VYSOKOU ČÁSTKU SE JEDNÁ,

tj. zda-li např. kvůli nejasným 100 Kč zaměstnat právníka, auditora či daňového poradce. Cena času je mnohdy vyšší než by byl případný daňový doměrek.

Skutečnost má přednost

- Daňový řád (§ 8):

  (1) Správce daně při dokazování hodnotí důkazy podle své úvahy. Správce daně posuzuje každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom přihlíží ke všemu, co při správě daní vyšlo najevo.

  (2) Správce daně dbá na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.

  (3) Správce daně vychází ze skutečného obsahu právního úkonu nebo jiné skutečnosti rozhodné pro správu daní.

- Nález ústavního soudu (ÚS 666/02) z 15. 12. 2003:
  - *„... Veřejná moc nemůže využívat nejasnost právní úpravy, kterou sama vyvolala.“*
  - *„... za situace, kdy právo umožňuje dvojí výklad, jsou orgány veřejné moci při ukládání a vymáhání daní povinny v případě pochybností postupovat mírněji.“*